

До спеціалізованої вченої ради
ДФ 41.884.055 у Одеському
державному університеті
внутрішніх справ (65014, м. Одеса,
вул. Успенська, 1)

РЕЦЕНЗІЯ

**кандидата юридичних наук, доцента Пишної Алли Георгіївни
на дисертацію ЖЕЛНОВАЧА Євгена Геннадійовича на тему
«Адміністративно-правові засади інформаційного суспільства в умовах
воєнного стану в Україні», подану на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»**

Актуальність теми дослідження. Розповсюдження інформаційно-комунікаційних технологій та їхнє впровадження у повсякденне життя спричинило не лише початок нової ери – інформаційного суспільства, а й необхідність правового регулювання цього невідворотного процесу. Формування та функціонування правового регулювання інформаційного суспільства є важливим напрямом розвитку в Україні. В умовах воєнного стану та інформаційної агресії з боку росії питання розвитку інформаційного суспільства в Україні стає ще більш актуальним.

Глобальне поширення інформаційно-комунікаційних технологій поглинає суспільство щоденно, розповсюджуючись на нові території, і Україна не є винятком. Перехід від індустріального до інформаційного суспільства означає економічне процвітання, стабільний соціальний розвиток та підвищення рівня життя громадян за рахунок покращення освіти, науково-технічного та культурного розвитку, відкриття нових можливостей для кожної людини, розкриття творчих здібностей та підвищення професіоналізму.

Як частина глобального інформаційного суспільства та користувач інформаційно-технологічних продуктів, Україна не лише переходить на новий етап економічного та соціального розвитку, а й підтверджує свій статус правової та демократичної держави. Прийняття правових основ регулювання єдиного інформаційно-комунікаційного простору означає повноправну участь України у процесах інформаційної, технологічної та економічної інтеграції регіонів, країн і народів. Якщо Україна прагне стати інформаційно-технологічно орієнтованою країною, вона повинна змінити спосіб життя більшої частини населення шляхом впровадження правового регулювання інформаційного суспільства, а згодом переорієнтувати модель поведінки і життя суспільства загалом. Проте, військова агресія з боку росії значно ускладнює ці процеси з одного боку, а з іншого - підштовхує до активних інформаційних змін в суспільстві.

Разом з тим у сучасній науці права відсутнє єдине розуміння означеної категорії, не встановлено взаємовідношення категорій інформаційне суспільство та громадянське суспільство, потребують з'ясування роль та значення свободи інформації для розбудови громадянського суспільства в мирний час, в період гібридної війни та в умовах воєнного стану. Механізм гарантування інформаційних прав і свобод людини ще не визначений належним чином на правовому рівні, потребує подальшого дослідження теорія інформаційного суспільства. Все вищезазначене обумовлює актуальність обраного напрямку дослідження, як такого, що може лягти в основу сучасної наукової правової школи інформаційного суспільства та інформаційного права.

У контексті інтеграції України до Європейського Союзу питання переходу до суспільства знань набуває особливої актуальності, оскільки ЄС ще наприкінці минулого століття обрав інформаційно-технологічний шлях розвитку, який постійно удосконалюється. Виконання положень Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС передбачає адаптацію правових основ

інформаційного суспільства в Україні до європейських стандартів та норм НАТО. Практика свідчить, що інформаційно-комунікаційні технології проникають у суспільство та починають активно розвиватися швидше, ніж держава формує правові основи та стратегічні напрямки політики у цій сфері. Тому вкрай важливо створити ефективну систему забезпечення прав і свобод громадян та соціальних інститутів на вільне отримання, поширення та використання інформації і знань як умови демократичного розвитку. Право має відповідати на всі виклики та загрози інформаційного суспільства.

Дослідження адміністративно-правових засад інформаційного суспільства в умовах воєнного стану в Україні дозволяє розв'язати низку завдань:

- проаналізувати дослідження з точки зору сучасного адміністративно-правового регулювання інформаційного суспільства та виявити стан наукових розробок для подальшого удосконалення;

- виявити основні чинники впливу на формування адміністративно-правових основ інформаційного суспільства в умовах правового режиму воєнного стану;

- розкрити та обґрунтувати визначення поняття та змісту адміністративно-правового регулювання інформаційного суспільства в умовах воєнного стану;

- визначити сучасний стан і напрямки функціонування інформаційного суспільства в Україні в умовах війни; з'ясувати перспективи адаптації правових основ інформаційного суспільства в Україні до європейських стандартів.

Слід констатувати, що частина цих питань були предметом наукової уваги з боку української наукової спільноти. Але, й до тепер наявних наукових здобутків видається не достатньо для остаточного розв'язання усіх проблем, які існують в означеній сфері діяльності.

Наведене обумовлює актуальність обраної тематики і доводить, що комплексне наукове дослідження за такою темою як «Адміністративно-правові засади інформаційного суспільства в умовах воєнного стану в Україні» є своєчасним (і особливо в умовах воєнного стану).

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Обрана тематика дисертації безпосередньо пов'язана з виконанням завдань низки урядових програм і планів, наприклад, проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї ООН Глобальні цілі сталого розвитку до 2030 року та результати їх адаптації з урахуванням специфіки розвитку України, передбачено дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, серед яких: сприяння побудові миротлюбного й відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях. Крім того, дослідження проводилось згідно наукових досліджень Одеського державного університету внутрішніх справ за період 2023-2028 р.р. при виконанні теми «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний номер 0123U103538) та тематики науково-дослідної роботи кафедри адміністративної діяльності поліції: «Захист та дотримання прав людини в поліцейській діяльності (державний реєстраційний номер 0123U104419).

Наукова новизна одержаних результатів. Рецензована дисертація є одним з останніх та актуальних монографічних досліджень, у якому автор комплексно висвітлює адміністративно-правові засади інформаційного суспільства в умовах воєнного стану в Україні. Яке ще більш актуалізується тим, що дослідження за часом повністю проведено під час повномасштабного військового вторгнення росії в незалежну Україну.

У вступі дисертації правильно сформульовано мету, об'єкт та предмет цього дослідження. Визначені завдання дослідження у їх логічній

послідовності дозволили правильно побудувати структуру та змістове наповнення роботи.

У результаті виконання окреслених завдань у дослідженні було сформульовано та обґрунтовано низку наукових положень, які є новими для вітчизняної правової науки та правозастосовної. Заслужують на підтримку репрезентовані у дисертації висновки.

Вкажемо і на обґрунтування автором по-перше, що інформаційне суспільство в умовах воєнного стану – це така форма глобального соціального інформаційного простору, де з одночасною реалізацією ефективної інформаційної взаємодії людей, їх активного доступу до світових інформаційних ресурсів, задоволення потреб щодо інформаційних продуктів і послуг, існує і певна система вимушених під тиском війни державно-владних обмежень у поширенні інформації, що з одного боку захищає, а з іншого – обмежує права та свободи громадян; по-друге, інтернет і розвиток web-3 та віртуальної і доповненої реальності є одними з найважливіших інструментів розвитку інформаційного суспільства; по-третє, особливістю українського воєнного стану є тотальна всеукраїнська та міжнародна поінформованість як пересічних громадян, так і влади держав світу про перебіг воєнних дій; по-четверте, розвиток та запровадження нових функцій державного застосунку «Дія» під час воєнного стану значно допомагає громадянам в умовах внутрішнього переміщення, перебування за межами країни або навпаки на тимчасово окупованій території.

Окремої уваги заслуговує формулювання автора, що в умовах існуючих викликів цифрової ери Україна досягла значного прогресу на шляху цифрової трансформації й електронного урядування, а також у питаннях наближення законодавства України до законодавства ЄС щодо електронних довірчих послуг та електронних комунікацій, інформаційної та медіаграмотності, електронного врядування та цифрової економіки, що сприяє поступовій інтеграції країни до Єдиного цифрового ринку Європейського Союзу. Сучасне інформаційне суспільство в Україні в умовах

європейської інтеграції має базуватися на інформаційно-комунікаційних технологіях, «інтелектуальних» комп'ютерах, автоматизації та роботизації всіх сфер і галузей економіки та управління, єдиній інтегрованій системі зв'язку, що дозволить забезпечити кожній особі доступ до будь-якої інформації і знань, зумовить радикальні зміни в усій системі суспільних відносин, а також дозволить володіти достовірною і актуальною інформацією, використовувати ефективні методи її збору, аналізу і надання, що є основою успішної діяльності державних органів будь-якого рівня та побудови сервіс-орієнтованої держави.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що основні положення дисертації є внеском у подальший розвиток правового регулювання інформаційного суспільства в умовах війни та післявоєнний період, а також можуть бути використані:

- в науково-дослідній сфері – при подальшому науковому пошуку розвитку та становлення правових основ формування інформаційного суспільства в умовах війни та післявоєнний період;

- в юридичній практиці – при удосконаленні національного законодавства та підвищенні рівня ефективності законотворчої роботи, спрямованої на гармонізацію національного законодавства та адаптацію правових основ інформаційного суспільства в Україні до міжнародних стандартів;

- в освітньому процесі – для підготовки навчальних посібників та інших навчально-методичних матеріалів при викладанні курсів «Інформаційне право», «Поліцейська діяльність», «Адміністративне право», «Інформаційні технології», а також тренінгів, семінарів із проблем регулювання інформаційної сфери; при складанні навчальних планів і програм із професійної підготовки юристів, економістів, державних службовців.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Аналіз анотації, тексту дисертації та публікацій дисертанта дають підстави зробити висновок про наукову обґрунтованість і достовірність отриманих результатів. Усі наукові положення, висновки і рекомендації, які сформульовані у дисертації, повною мірою обґрунтовані та відповідають меті й завданням роботи. Запорукою досягнення таких результатів стали розгалужена емпірична та нормативно-правова основа, правильно обрана методологія дослідження.

Методологічне забезпечення дисертаційного дослідження зумовлене його метою та завданнями й базується на використанні сукупності принципів, підходів та методів наукового пізнання, що забезпечило повноту та достовірність отриманих результатів.

Характеристика основних положень роботи. Аналіз структури дисертаційного дослідження вказує на те, що основний зміст роботи логічно пов'язаний з метою, завданнями, об'єктом і предметом дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, які містять десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 214 сторінки.

У цілому науковий рівень дисертації дозволяє надати позитивну оцінку змісту дисертації, визнати її завершеною працею, у якій автору вдалося досягти мети дослідження.

Дисертація Желновача Є.Г. оформлена згідно з нормативними вимогами і стандартами, які передбачені для такого виду досліджень. Робота написана державною мовою з дотриманням наукового стилю. Основні положення, висновки і пропозиції, що містяться у науковій праці, в цілому характеризуються послідовністю, аргументованістю та завершеністю.

Повнота викладу наукових положень в наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації. Основні наукові результати дисертації

відображено у 9 наукових публікаціях, з них 5 статей – у наукових виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, 4 тез доповідей – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій та науково-практичних семінарів. В наукових публікаціях, зарахованих за темою дисертації, наукові положення дисертації викладені у належному обсязі. Ідеї та розробки співавторів у дисертації не використовувалися.

Основні результати дослідження оприлюднено та обговорено на міжнародних і всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях, семінарах і круглих столах, зокрема: II всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні питання кримінально-правової кваліфікації, документування та розслідування колабораціонізму» (м. Одеса, 21 липня 2023 р.); XIV міжнародній науково-практичній конференції «Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави» (м. Одеса, 31 березня 2023 р.); міжнародній науково-практичній конференції «Кібербезпека в Україні: правові та організаційні питання» (м. Одеса, 17 листопада 2023 р.); всеукраїнській науково-практичній конференції Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів сектору безпеки і оборони України (м. Львів, 22 грудня 2023 р.).

Зауваження щодо змісту та оформлення дисертації. У цілому відзначаючи логічність та послідовність побудови дослідження, здобутки дисертанта, вважаю за необхідне звернути увагу на окремі дискусійні положення роботи:

1. У рецензованій роботі значну увагу приділено правовим формам адміністративно-правового забезпечення інформаційного суспільства в умовах воєнного стану в Україні, але, на наш погляд, не достатньо уваги приділено неправовим формам.

2. У роботі відображені пропозиції з удосконалення національного законодавства, однак опис практичного значення отриманих результатів,

представлених у роботі, не містить інформації про направлення пропозицій до законодавчого органу чи суб'єкта права законодавчої ініціативи.

Наведені зауваження, здебільшого, носять дискусійний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації Желновача Є.Г.

Загальний висновок. Дисертаційне дослідження «Адміністративно-правові засади інформаційного суспільства в умовах воєнного стану в Україні» відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31 травня 2019 року № 759) «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44), а її автор Желновач Євген Геннадійович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право.

Рецензент:

завідувач кафедри

адміністративної діяльності поліції

Одеського державного університету внутрішніх справ

кандидат юридичних наук, доцент

Алла ПИШНА